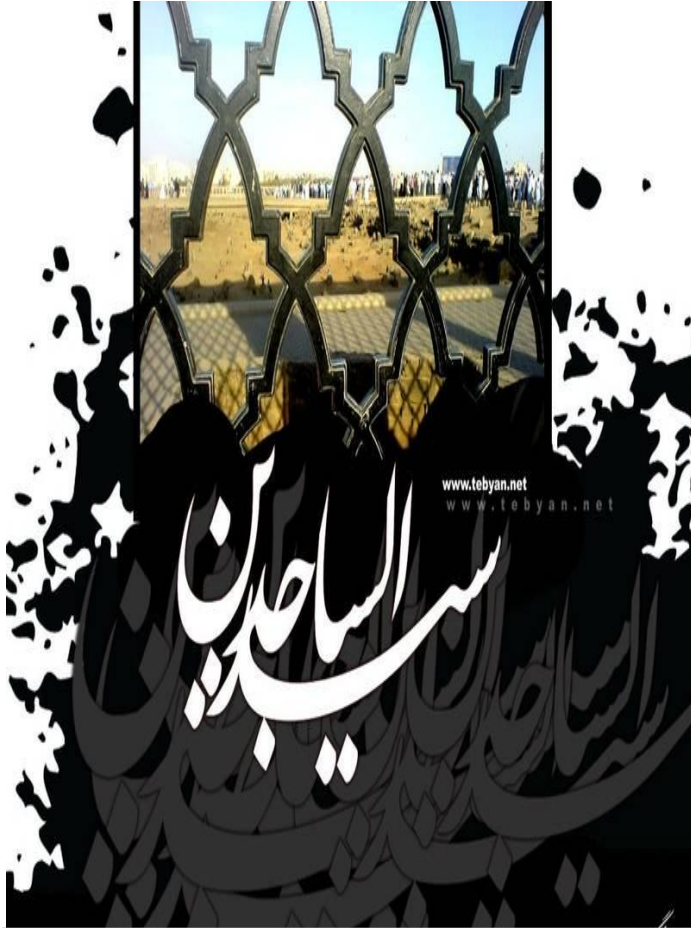

بررسی نقش امام سجّاد (ع) در پاسداشت

نهضت عاشورا

باسمی تعالی

حضرت امام علی بن الحسین، ملقب به سجّاد و زین العابدین (علیه السلام) در نیمه جمادی الآخر سال ۳۸ هجری (به قولی ۳۶ هجری)، در مدینه منوره به دنیا می آیند و مدت عمر شریف و زندگی ایشان ۵۷ سال بود که مدت ۲ سال را در کنار جد بزرگوارشان، حضرت علی بن ابی طالب (علیه السلام) و مدت ۱۰ سال در زمان عموی ارجمندش، حضرت امام حسن مجتبی (علیه السلام) و ۱۰ سال هم با پدر بزرگوارشان، حضرت سیدالشهداء (علیه السلام) بودند. این امام بزرگوار در واقعه تاریخی عاشورا، در کنار امام حسین (علیه السلام) حضور داشتند که به دلیل بیماری (تب شدید)، نتوانستند در جنگ شرکت کنند. امام چهارم، با رفتارها و روشن گری های دقیق خود در قالب دعا و بیان حقوق، درصدد حل مشکلات و بیماری های فرهنگی و اجتماعی زمان خود برآمدند که به دست خلفای ناصح و ستمگر و کارگزاران بد رفتار آنها به وجود آمده بود. این سیره و عمل امام سجّاد (علیه السلام) در واقع، یک جهاد فرهنگی، سیاسی و اجتماعی بود که باید، شیعیان به خوبی با زوایای پنهان آن آشنا شوند.

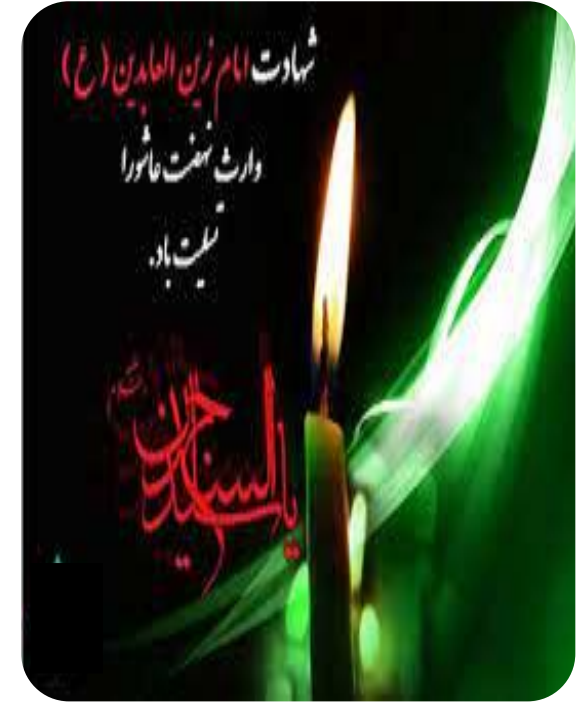
یکی از موضوعات مطرح در مورد امام سجّاد (علیه السلام) منزوی بودن یا بیمار بودن ایشان هست که این تصویری عوامانه، سطحی و غلط است؛ زیرا این افراد مقام امامت را نمی شناسند. کسی که به عنوان امام معرفی می شود باید از یک سری صلاحیت ها و شایستگی هایی برخوردار باشد، مانند: علم و دانش فراوان از یک طرف و شناخت مشکلات و زوایای پنهان حوادثی که در جامعه رخ می دهد. مقام امام معصوم (علیه السلام) بسیار بالاست (بسیار بالاتر از درک و فهم ما مردم) و این مقام در همه ائمه وجود داشته است. امامان (علیه السلام) مقام عصمت داشته اند، فرقی هم بین ائمه معصومین (علیه السلام) وجود نداشته است (در حدیث آمده: کلّهم نورٌ واحدٌ...). آنچه متفاوت است زمان ها و مکان ها و موقعیت هایی است که امامان در آن قرار می گرفتند و باعث می شد که یک صفت و ویژگی و رفتار خاص و بارز خود را نشان دهد. به تعبیر مقام معظم رهبری (در کتاب انسان ۲۵۰ ساله)، دوران زندگانی و سیره و رفتار امامان معصوم (علیه السلام) پس از رحلت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) تا آغاز غیبت کبری، که حدود ۲۵۰ سال می شود مانند زندگی یک انسانی است که به این مقدار عمر کرده و در هر مدت از زندگانی اش، رفتار خاصی با توجه به شرایط زمان و مکان و ویژگی های

کاری از واحد فرهنگی و پژوهشی مدرسه علمیه

حضرت زینب (سلام الله علیها)

شهرستان امیدیه - تابستان ۱۳۹۹

یعنی مرگ و مردن در دست خداوند است و نه بندگان او، آن طوری که عبیدالله بن زیاد (لعنت الله) مطرح می کند.

منابع:

<https://www.shia-news.com/fa/news>

در واقع امام سجاد (علیه السلام) با چنین مردمی رو به رو بودند و شاهد حادثه جان سوز عاشورا و شهادت سیدالشهداء (علیه السلام) و اصحاب و یاران ایشان در روز دهم محرم سال ۶۱ هجری بودند.

نقش امام سجاد (ع) بعد از واقعه عاشورا

امام سجاد (علیه السلام) نقش مهمی در معالجه و درمان مشکلات فرهنگی اجتماعی و سیاسی مردم انجام دادند. ابتداء امام چهارم (علیه السلام) مردم را به جایگاه قرآن و اهل بیت (علیه السلام) سوق می دهند. مثلاً در مجلس ابن زیاد در مسجد کوفه، وقتی اسرا را همراه با سرهای مقدس شهدا وارد کردند. ابن زیاد (لع)، امام زین العابدین (علیه السلام) را با ضعف و بیماری می بیند از او می پرسد که تو کیستی؟ امام خود را معرفی می کند می گوید: من علی بن الحسین هستم. در اینجا ابن زیاد می گوید آیا خدا علی بن الحسین را نکشت؟ امام فرمود: «من برادری به نام علی بن الحسین داشتم که مردم او را کشتند». ابن زیاد گفت: خدا او را کشت. در پاسخ امام، آیه قرآن «اللّٰهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا» [سوره زمر / ۴۲] را تلاوت می کنند که خداوند جان بندگان را می گیرد و آنها را می میراند، این استشهاد امام از قرآن، هشدار است برای مردم که توجه به معنای قرآن و تفسیر و تاویل آن نکنند. امام با خواندن این آیه به مردم یادآوری می کند که من (از نسل پیامبر و اهل بیت او) مفسر قرآن و روشن کننده رخدادهای هستم.

علت وقوع واقعه کربلا

علت وقوع این اتفاقات در کربلا و بعد از آن را دور ماندن مردم و جامعه اسلامی زمان امام حسین (علیه السلام) از فرهنگ ناب اسلامی زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) است.

از یک جهت، معارف قرآنی و سنت صحیح نبوی (صلی الله علیه و آله) از واقعیت خودشان دور شده و برخی بلکه اکثر مردم به معارف قرآنی از عمق جان به باور نرسیده بودند. از طرف دیگر، افرادی که از طرف مردم (به طور غیر واقعی)، زمام حکومت را به دست گرفته بودند به دستورات قرآنی و سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله) عمل نکرده و باعث شدند که مردم به راه انحراف از مسیر حق و قرآن کشیده شوند و از منظر اعتقادی نیز دچار مشکل شدند. از سوی دیگر، مسایلی مانند دنیا گرایی در اثر فتوحات زیادی که در زمان خلفاء، پیش آمد باعث شد مردم دچار نوعی فراموشی از خدا و آخرت شوند. مشکل دیگر حاکمین فاسد و جنایت کاری مانند عبیدالله بن زیاد و عمر بن سعد بود که با زور سلاح و تهدید مانع شدند تا مردم وارد صحنه شوند. چنان که، وقتی عبیدالله بن زیاد وقتی وارد کوفه شد، چنان وحشتی را بین مردم ایجاد کرد و باعث شد همه افراد در خانه ها بمانند و نماینده امام حسین (علیه السلام) حضرت مسلم بن عقیل، تنها ماند.